

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/19/038173

Documentnummer: 167086

Datum: Dinsdag 17 december 2019/verzonden 18 december 2019

Onderwerp: Klimaatstresstest

Bijlage(n):

1. *Het rapport "Analyse en interpretatie stresstesten Voorschoten en Wassenaar"*
2. *Het rapport "Onderzoek Risico's Droogtestress Voorschoten en Wassenaar"*
3. *Knelpuntenoverzicht in schema*

Geachte Raad,

De Deltacommissaris (<http://video.ypos.nl/deltacommissie/deltacommissie.mp4>) heeft in september 2017 de klimaatstresstest als onderdeel van Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie verplicht gesteld om deze uit te voeren voor 1 januari 2020. In 2019 is een klimaatstresstest voor Voorschoten en Wassenaar uitgevoerd, waarvan hieronder een samenvatting voor Wassenaar is weergegeven.

Klimaatstresstest

In een stresstest worden de potentiële kwetsbaarheden voor de klimaatthema's, water op straat, hittestress, droogte en overstroming binnen een gebied geïdentificeerd. De test bestaat in de kern uit het verzamelen en creëren van informatie, die beschrijft welke effecten klimaatverandering (de 'stress' die op het systeem wordt gezet) in de toekomst kan hebben. Door de verzamelde informatie te combineren vormt er zich een gevoeligheid van objecten en functies voor de klimaatthema's. Er wordt onderzocht waar, wanneer, welke knelpunten hierdoor kunnen ontstaan, onder een scala aan mogelijke klimaatontwikkelingen.

De stresstest onderzoekt de kwetsbaarheid van allerlei objecten en functies in een gebied, maar specifieke aandacht wordt gevraagd voor zgn. vitale en kwetsbare functies. Dit zijn functies die cruciaal zijn voor de rampenbeheersing, zoals de drinkwatervoorziening, en functies die bij uitval of een calamiteit ernstige schade veroorzaken voor mens, milieu of de economie.

Het Rijk heeft in september 2018 de richtlijn Klimaatstresstest Light opgesteld voor het uitvoeren van een klimaatstresstest. Deze richtlijn is gebruikt om de klimaatstresstest voor Wassenaar in een verkennend onderzoek uit te voeren.

De klimaatstresstest heeft gebruik gemaakt van de beschikbare klimaatatlas van Rijnland (een door Rijnland ontwikkelde tool voor haar beheergebied om klimaatopgaven zichtbaar te maken), welke goed representatief is om knelpunten inzichtelijk te maken en is uitgevoerd in 2019.

Water op straat

Water op straat is bepaald met afvloeiing over het maaiveld (rijstraat, groenstroken e.d.), waarin de riolering als vol stelsel wordt beschouwd. Een vol stelsel heeft geen bergend vermogen als afvoer capaciteit en daarmee is de riolering niet in de berekeningen gebruikt. Het bergen van de overtollige hemelwater van hevige buien in riolering vraagt om zeer grote buizen (doorsnede vanaf 3,5 m), waar in de ondergrond geen ruimte voor is en zeer hoge kosten met zich meebrengt.

Het door de Raad vastgestelde IWKp beleidsmodule in 2019 schrijft voor dat voor de berekeningen bui 10 als standaard wordt toegepast. In de berekeningen is bui 10 doorgerekend, welke door de op riool gerichte landelijke stichting RIONED is omschreven.

In Wassenaar vallen met name de wijken De Paauw (driehoek Hoflaan, Lange Kerkdam, Gravestraat) en de wijk Oostdorp (Oostdorperweg) op. Op deze wegen is het mogelijk dat er water blijft staan, waardoor bepaalde auto's gehinderd worden in doorgang. Het is ook mogelijk dat de panden langs deze wegen wateroverlast ondervinden. Voor de zuidelijk gelede wijken van Wassenaar wordt weinig wateroverlast voorspeld. Alleen de Acacialaan en de Oud Wassenaarseweg in de wijk Oud-Wassenaar zijn een aandachtspunt. Op deze wegen blijft veel water staan (meer dan 0,25 m), ze zijn onbegaanbaar voor calamiteitenverkeer en bij veel panden wordt wateroverlast voorspeld.

Hittestress

De hittestresskaart heeft de emissiviteit (de warmte-uitstraling van een oppervlak) en de schaduw meegenomen. Het hitte eilandeffect (het hitte-eilandeffect of urban heat island effect (UHI) is het fenomeen dat de temperatuur in een stedelijk gebied gemiddeld hoger is dan in het omliggende landelijk gebied. De belangrijkste oorzaken van het UHI zijn de absorptie van zonlicht door de in de stad aanwezige donkere materialen en de relatief lage windsnelheden. Door het UHI worden problemen tijdens hittegolven, zoals hittestress, verergerd en is niet meegenomen in deze kaart. De kaart geeft dus een indicatie van de gevoelstemperatuur. De buurten Maaldrift, Zijlwatering en haven (rond het industrieterrein bij de Van Hallstraat), dorp Wassenaar (winkelgebied rond de Langstraat), Oostdorp (rond het bedrijventerrein bij de Verlengde Hoge Klei) bevatten een paar locaties waar de temperaturen kunnen oplopen. Vooral de verharde bedrijventerreinen springen eruit. In de overige buurten is er weinig sprake van een hoge blootstelling aan hitte.

Droogte

Wat is droogte? Droogte ontstaat als er meer verdampt dan er neerslag bijkomt. Per dag verdampt er in de zomer gemiddeld ongeveer 5 mm. In de zomer ontstaat er in Nederland vaak een neerslagtekort van zo'n 100 mm, omdat er meer verdamping en minder neerslag is. Maar in de afgelopen zomer van 2018 liep het neerslagtekort in Nederland gemiddeld op tot wel 300 mm.

In het algemeen zijn er geen ernstige risico's voor toekomstige droogtestress te verwachten in Wassenaar. Wel zijn er bepaalde aandachtspunten voor buurten. Hieronder een opsomming. Het is wel mogelijk dat de droogte een negatieve invloed heeft op de biodiversiteit.

Vegetatie en natuur

De vegetatie in verharding is kwetsbaar. Dit speelt voornamelijk in buurten met veel verharding, waardoor er ook veel opwarming plaatsvindt. Het is dan ook aan te bevelen om in een klimaatstrategie ook op te nemen dat bestaande bomen (en wortels) meer de ruimte krijgen. Ook is een ontwikkelde voedingsbodem natuurlijk van belang. Ook kan er meer beheer nodig zijn (en zullen de beheerskosten wellicht groeien).

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit in de gemeente Wassenaar is niet erg goed. Dit maakt het oppervlaktewater kwetsbaarder voor droogte en hoge temperaturen. Dit is van belang, want met toenemende warmte zal ook de behoefte van de mens om te recreëren op en in water groter

worden.

Overstroming

Primaire waterkering

Bij doorbraak van een primaire waterkering (zee-kering) zullen de wijken Maaldrift en Weteringpark tot 2,0 m onder water komen te staan. De wijken Oostdorp, Deijlroord, Zijlwatering en haven en De Deijl komen 0,5 m tot 1,0 m onder water te staan. Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) zien we ook dat deze wijken onder NAP liggen terwijl de zuidelijkere wijken van Wassenaar hier net boven zitten. Daarnaast komt het gebied tussen de Rijksstraatweg en Backershagen in de wijken De Paauw en Drie Papegaaien tot 0,5 m onder water te staan. Dit water komt van de Oude Rijn vandaan.

Regionale waterkering

Bij doorbraak van een regionale waterkering (polderkeringen) zal Wassenaar droog blijven.

Vervolgstappen

Vanuit de stresstest is het mogelijk om een risicodialoog uit te voeren. De risicodialoog is een iteratief – zich herhalend – proces. Het proces dient twee doelen: bijdragen aan bewustwording ten aanzien van de kwetsbaarheid voor klimaatverandering en bespreken welke maatregelen nodig zijn om die kwetsbaarheden te verkleinen. Het gesprek gaat over risico's, kansen, ambities, strategische keuzes en inzet. Onderwerpen zijn bijvoorbeeld: welke risico's zijn in onze regio wel en niet acceptabel, welke maatregelen zijn nodig en wie neemt die maatregelen?

Bij onderhoud en inrichting van de openbare ruimte worden in het kader van het zogenoemd gebiedsgericht werken de resultaten van de stresstest meegenomen, zodat maatregelen kunnen worden meegenomen. Indien effectieve maatregelen niet uit de huidige budgetten kunnen worden gehaald, zal er mogelijk extra budget moeten worden vrijgemaakt. Dit zal vervolgens aan de raad worden voorgelegd.

Vanuit het onderhoud op riool en water worden maatregelen genomen volgens het door de Raad in 2019 vastgestelde beleidsmodule IWKP. Zoals afkoppelen van hemelwater als dit doelmatig is, het schoonhouden van de watergangen (krozen en maaien) en het op diepte houden van de watergangen (baggeren).

Van de eventuele gemaakte plannen van aanpak en de risicodialoog wordt uiterlijk in Q4 2020 verslag gedaan.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Opatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.